

'תשרי' / איריס אליה כהן

מערך שיעור

מידע למורים

נשווה בין השיר 'תשרי' שכתבה איריס אליה כהן לבין השיר 'לו יהי' שכתבה נעמי שמר. נעמוד על קווי הדמיון בין שני השירים ונעסוק בתקוות ובמשאלות ליבו של האדם.	תיאור קצר של השיעור
כיתות ז-ט היצירה המזרחית, שירה עברית מודרנית	קהל היעד ונושא בתכנית הלימודים
<ul style="list-style-type: none"> • טיוטת השיר "לו יהי", 1973 • סרטון אוצרות ומכמנים: נעמי שמר (1:45 ראשונות של הסרטון) 	פרטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם
45 דקות	אורך הפעילות
<ul style="list-style-type: none"> • השיר 'תשרי' מולחן ומושר (יוטיוב) • לו יהי, חווה אלברשטיין (יוטיוב) • על השיר "לו יהי" באתר תרבות! 	חומר רקע למורה
<ul style="list-style-type: none"> • אמצעי הקרנה • השיר 'תשרי' יוקרן על הלוח או מודפס • הדפסת כרטיסי שנה טובה או כרטיס משאלה • הדפסת דף ניתוח פריט מקור לעבודה בזוגות 	ציוד והכנות מוקדמות
<ul style="list-style-type: none"> • כרטיס שנה טובה או כרטיס משאלה • דף ניתוח פריט מקור לעבודה בזוגות 	קבצים ותכנים נוספים

מהלך השיעור

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך השיעור
בחרו אחת משתי הפעילויות הבאות: 1. חלקו כרטיסי שנה טובה או כרטיס משאלה (קובץ מצורף). בקשו מהתלמידים לכתוב בכרטיס שאיפות ותקוות לשנה	פתיחה

<p>או לחודש הקרוב. הקדישו כמה דקות לכתיבה.</p> <p>2. בעזרת מקרן ו- wordcloud צרו ענן מילים מאסוציאציות של התלמידים עבור המילה 'משאלה'.</p> <p>איך יוצרים ענן מילים? בעזרת לחיצה על הקישור. אין צורך בהרשמה ל-wordcloud. ניתן להפעיל את הכלי תוך כדי השיעור. אחרי שלוחצים על הקישור, מוחקים את הטקסט שנמצא במסגרת. במקומו כותבים את האסוציאציות של התלמידים למילה משאלה. לחיצה על המילה "go" יוצרת את ענן המילים. ככל שתכתבו מילה פעמים רבות יותר היא תתפוס נפח גדול יותר בדף. כך נוצר דירוג בין האסוציאציות.</p> <p>שאלו את התלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מתי אנשים נוהגים לבקש משאלות? • האם כדאי/חשוב/משמעותי לשתף אנשים אחרים במשאלות הלב? • האם בדרך כלל משאלות הלב מתגשמות? אילו רגשות מציפים את האדם אחרי שהתגשמה משאלתו? 	
<p>הקריאו או הקרינו את השיר 'תשרי'. אפשר להשמיע בכיתה את השיר מולחן (השיר 'תשרי' מולחן ומושר).</p> <p>הסבירו מילים או ביטויים קשים להבנה. לאחר מכן, דונו עם התלמידים על השיר.</p> <p>דגשים לדיון בשיר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • השורה הראשונה והשורה האחרונה בשיר מתחילות באותה המילה ובשתיהן מובעת משאלה (לו יהיו/לו תהיה). כיצד תורמת המסגרת לשיר? • הדוברת בשיר משתמשת בתיאורי טבע כדי לתאר מערכת יחסים בין בני אדם. איזו מערכת יחסים היא משרטטת? האם מערכת היחסים היא סטטית או דינמית? במה היא תלויה? • לקראת סיום השיר ישנו מעבר מתיאור העולם הכללי אל העולם האישי ומתיאור הסביבה למשאלה. כיצד שני האלמנטים האלה מתחברים דווקא לחודש תשרי? שימו 	<p>הקרנה או חלוקה של השיר 'תשרי', דיון וניתוח</p>

<p>לב, חודשי השנה העברית קיבלו את שמם בתקופת גלות בבל. רובם נגזרים מן השפה האכדית. "תשרי" נגזר מהמילה "תשריתו", שפירושה "התחלה". זו תחילת שנת הלימודים, תחילת הסתיו ותחילתה של השנה העברית, שהיא תקופה של חשבון נפש.</p>	
<p>הקרינו את פריט המקור: <u>טיוטת השיר 'לו יהי', 1973</u>. עבודה בזוגות: חלקו את דף ניתוח פריט המקור, בקובץ המצורף. הדף כולל שאלות התבוננות, התרשמות וחשיבה על כתב היד של טיוטת השיר. תשובות לכמה מהשאלות בדף מופיעות בסרטון. לאחר מכן הקרינו את הסרטון אוצרות ומכמנים: נעמי שמר (1:45 ראשונות של הסרטון).</p>	<p>הצגת השיר 'לו יהי' וטיוטת השיר</p>
<p>בקשו מהתלמידים להשוות בין שני השירים. אפשר ליצור טבלה על הלוח.</p> <p><u>מה דומה בין שני השירים?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> שני השירים משתמשים באותו המינוח 'לו יהי'. הם עוסקים במשאלת לב של הכותבות ובאיחולים שלהן לעצמן או לסביבתן. שני השירים נקשרים לחודש תשרי ולתחילת השנה העברית. <p><u>מה שונה בין שני השירים?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> השיר 'תשרי' הוא שיר בעל אופי אישי, ואילו 'לו יהי' מתייחס לאירועים לאומיים (ניתן להרחיב על הנסיבות שהביאו לכתיבת השיר. חומר נוסף בנושא ראו בחומר רקע למורה). השיר 'תשרי' מציג תמונת עולם אופטימית ורגועה ("נחלים יזרמו על מי מנוחות"), ואילו ב'לו יהי', לצד התקווה, ישנן רמיזות חוזרות ונשנות לסכנה שאורבת ("ענן שחור כבד"). 	<p>השוואה בין שני השירים</p>
<p>משאלה היא הבעת תקווה או בקשה מיוחדת הנובעת מעומק הלב. אנשים נוהגים להביע משאלות סביב אירועים מיוחדים בחייהם, פעמים רבות סביב תחילת השנה, בשאיפה להגשמת משאלותיהם. שני השירים, 'תשרי' ו'לו יהי', עוסקים במשאלות לקראת השנה החדשה. שניהם משתמשים באותה מטבע לשון: 'לו יהי'. אך כמו שפניהם של בני האדם שונים, גם המשאלות המוצגות בשני השירים שונות. באחד מודגשים ההיבט האישי והזוגי, ואילו באחר</p>	<p>סיכום</p>

מודגשים ההיבט הלאומי והחשש מפני הסכנות שעתידות להתרחש
במהלך השנה.
ההשוואה מגלה שלמרות שחומרי הגלם של שני השירים דומים,
משאלות הלב של שתי הדוברות בשיר ייחודיות להן, מכיוון שהן
נגזרות מעולמן הפנימי ומהקשר ההיסטורי.
כמו כולנו, לכל אחת מהן ציפיות ותקוות משלה לקראת השנה
החדשה.